měla sloužiti za základ úsilovného se domáhání práv češtiny i v tak zv. zněmčeném území, kde soudcové napořád je porušovali.

Zatím přišel převrat říjnový a český národ stal se zase svým pánem ve svém domově, tak že není zapotřebí, aby se v něm teprve rovného práva dovolával. Naopak jazyk jeho stává se zase jazykem státním, jakým byl tu po staletí dle starých českých zákonů, dříve, než-li mu absolutistickou rukou bělohorského vítěze toto právo na prospěch němčiny bylo vzato, a bude nutno teprve uvažovati, do jaké míry jazyk německé menšiny bude lze připustiti. Příspěvek Říhův není tedy bez významu ani dnes. Připomíná nám vhodně, jak nám měřili Němci, a bylo by zcela zbytečným a naprosto nevhodným, abychom zapomínali v přehnaném útlocitu na tato bezpráví nám Němci našimi svévolně způsobovaná.

Kapras.

Merhout Cyril, O dětech českých králů. Umělecké snahy sv. 110. V Praze 1918. Stran 254.

Nemáme již českých králů, vzdor tomu bude se i dále hojně čísti Merhoutova kniha o dětech českých králů, jako pěkné obrázky z české minulosti. Autor sebral v ní veliké množství zpráv nejrozmanitějšího původu a zpracoval je velmi přehledným a přístupným způsobem. Není to vždy obraz největšího štěstí, které podává vylíčení života českých dětí královských, naopak často bylo i mnoho trpkého v něm. Autor popisuje nejprve očekávání a narození královského dítěte, potom jejich život, zábavy, šaty, zdraví a nemoci, a jich výchovu a vyučování. Sňatky jejich nejsou sňatky lásky, nýbrž napořád věcí politiky. Znalost českého jazyka nebyla u nich vždy největší, třebas dlouho alespoň zdání znalosti jazyka se udržovalo. Teprve za Habsburků mladí členové rodu uměli česky čím dále tím méně, zvláště když začali sídliti pravidelně ve Vídni. Aby zabezpečena byla vláda synu ihned po smrti otcově, bývali synové korunováni ještě za života otcova, třeba v dětském věku. Neboť teprve korunovací v českém státě král stával se skutečným vládcem a mohl vykonávati státní moc. Zajímavá knížka Merhoutova končí statí o královských dětech v bělohorské tragedii. *Kapras.*

V. V. Tomek, (1818—1918). Na památku jeho stých narozenin vydal historický spolek. V Praze 1918. Stran 71.

Na poctu stých narozenin Tomkových hodlal historický spolek vydati drobné jeho spisy, články po různých časopisech roztroušené, které jako články vůbec zapadají, ač jsou u Tomka velmi cenné. Poměry tiskové nedovolily uskutečniti tento podnik, náhradou za to vydal spolek proto jen zamýšlený úvod, obsahující vedle zprávy o slavnostní přednášce na počest Tomkovu konané, otisk této přednášky Novotného, k tomu stať Vojtíškovu o hlavním díle Tomkově a Novotného velmi podrobnou bibliografii prací Tomkových. Tomkovi dostalo se tu velmi spravedlivého ocenění, objasněny jeho přednosti i vady, zvláště jeho kritičnost a úžasná píle. Ale i tam, kde jako v politice, jeví se nám Tomek v méně příznivém

světle, vysvětlují statě alespoň poctivý základ, jeho často nepopulárního a někdy i jinak nepochopitelného vystupování. *Kapras.*

Konrad Paul, Die Einführung der Reformation in Breslau und Schlesien. Ein Rückblick nach 400 Jahren. Darstellungen u. Quellen zur schlesischen Geschichte. Sv. XXIV. Vratislav 1917. Stran VII. a 137.

Práce Konrádova podává sice velmi málo nového, shrnuje však pěkně přehledným způsobem první počátky luteránství ve Slezsku, jakož i příčiny, pro které nové učení nalezlo tu tak příznivou půdu, ačkoliv Slezsko proti reformním snahám Husovým a husitům velmi ostře vystupovalo. Vylíčení neděje se mechanickým způsobem dle knížectví, jako je tomu v starší práci Soffnerově, nýbrž zachyceny jsou hlavní vývojové rysy pro Slezsko celé, z knížetství pak jen to, čeho význam neobmezuje se na úzkou hranici knížetství samého, nýbrž jde za ně, tvořic vývojovou složku ve Slezsku vůbec. Tomuto vylíčení předesláno velmi pěkné zachycení prostředí, jaké ve Slezsku bylo těsně před příchodem nového učení. Vedle vlastního Slezska práce přihlédla i ke Zhořelecku a Kladsku, které tehdy ke Slezsku nepatřily, později však pruskou politikou se tam dostaly. *Kapras.*

Schmidt Odilo, Untersuchungen zu den Breslauer Bischofkatalogen. Darstellungen und Quellen zur schlesischen Geschichte. Sv. XXV. Vratislav 1917. Stran XII. a 156.

Církevním dějinám slezským věnována je poměrně větší pozornost, nežli u nás. K řadě dobrých studií o nich přibyla prací Schmidtovou nová, která věnována jest nejstarším katalogům biskupským ve Vratislavi.. Máť biskupství Vratislavské zachovánu celou řadu katalogů svých biskupů v různých formách, z různých dob a v četných rukopisech, v takovém počtu, jako málo které biskupství jiné. O nich bylo jednáno již nejednou, ačkoliv systematicky probrány nebyly. To děje se nyní prací Schmidtovou a dlužno uznati, že, ačkoliv jde o práci začátečníkovu, z níž první díl vyšel jako dissertace doktorská, výsledky jeho jsou velmi pozoruhodné. Autor sebral tu především a roztřídil všechny zachované katalogy tak, že utvořil z nich tři skupiny. V první jsou nejstarší jednoduché katalogy, v druhé rozšířenější katalogy nazývané „Institutio" dle začátečního slova, ve třetí pompésní, avšak nejméně spolehlivé katalogy Dlugoszovy. V dalším pokouší se autor o provedení příbuzenství jednotlivých rukopisů i zpracování, jakož i o podání celkového vývoje až do století XV., kdy Dlugosz svým zasáhnutím způsobil naprostý převrat a zmatek v této otázce. Poslední stať věnována jest jednak podrobnějšímu ocenění nejstarších dvou rukopisů jednoduchých katalogů, které podávají nejstarší a také nejspolehlivější zprávy, jednak pokusu o rekonstrukci společné předlohy všech nejstarších rukopisů, jakéhosi úředního seznamu biskupů vratislavských, který patrně v starší době byl veden, později však se ztratil. *Kapras.*